

Opinie

Wilt u reageren?
Hebt u een voorstel voor **Opinie**?
Mail dan naar opinie@tijd.be

Nicolas Bouteca Geef federale formaties een facelift

In het belang van toekomstige formaties wordt bij verkiezingen het best ook gesproken over de hervorming van ons politieke systeem en de herinrichting van de staat. Het is zoals met de regels van een gezelschapsspel: saai, maar onontbeerlijk om het spel te spelen.

Een belangrijke oorzaak van de langdurige formaties is het aantal partijen. Voor 1968 bestonden regeringen doorgaans uit twee partijen en hadden de christendemocraten het meestal voor het kiezen: met de liberalen of met de socialisten. De splitsing van de traditionele partijen in Nederlandstalige en Franstalige zusterpartijen vanaf eind jaren 1960 en de opkomst van regionalistische partijen zoals de Volksunie en het FDF maakten het formeren complexer.

Toen later de nieuwe partijen Groen en het Vlaams Belang erbij kwamen en de communisten uit hun as herrezen, werd het formatiespel nog moeilijker. Al die partijen halen vandaag een score tussen

10 en 25 procent, waardoor het politieke landschap nog nooit zo versnipperd was. Als de politieke partijen zelf geen einde willen maken aan die situatie, is het geen slecht idee om via kieshervormingen herverkaveling af te dwingen. Het zou niet alleen de coalitievorming vergemakkelijken, maar ook de constante strijd tussen partijen wat temperen. Nu proberen partijen zich voortdurend te onderscheiden van andere partijen, die vanop een afstand bekeken eigenlijk hetzelfde zeggen. Of hoeveel inhoudelijke verschillen kunt u opsommen tussen de sp.a, de PVDA en Groen? En tussen de Open VLD, de CD&V en de N-VA? Een kommaneuwer zal er wel vijf vinden, maar eigenlijk is de strijd zowel op links als op rechts er vooral een van stijl en imago geworden.

Imiteren

De angst voor de kiezer heeft het formeren het voorbij decennium ook sterk bemoeilijkt. Regeren impliceert doorgaans dat je kiezers verliest. De kiezer is een consument die veel meer dan in het verleden verwacht dat regeringen leveren, wat in toenemende mate onmogelijk wordt. Ook hier bieden minder partijen mogelijk soelaas. Helaas ontbreekt het aan staatsmannen die daartoe in staat zijn. We zien vooral partijleiders die zich willen bewijzen in hun eigen minifabriekje, dat alleen nog op belastinggeld draait. In het huidige systeem zitten geen

De politieke strijd is zowel op links als op rechts er vooral een van stijl en imago geworden.

partijen meer voor wie besturen het hoogste goed is. In hun zoektocht naar electoraal overleven imiteren de traditionele partijen almaar meer de nieuwe partijen zoals de N-VA, het Vlaams Belang en Groen. Nieuwe partijen zijn in eerste instantie 'policy seekers'. Ze willen hun programma realiseren en zijn dus minder tot compromissen bereid. De traditionele partijen halen onvoldoende stemmen om zonder de nieuwkomers nog een meerderheid te vormen, waardoor die 'rechtlijnigen' belangrijker worden in het formatiespel.

Bovendien gaan de traditionele partijen steeds meer lijken op de nieuwe partijen, waarbij ze het eigen programma verkiezen boven het compromis. De policy seekers staan niet alleen sterker, de traditionele 'office seekers' zijn zelf policy seekers geworden. Eeuwige bestuurspartijen en als de CD&V en de PS zijn veranderd. De eerste beschouwt zich niet langer als de 'dweil van de Wetstraat' en Paul Magnette verkiest het risico van verkiezingen boven de stabiliteit van het land.

Proportionaliteit

Die evolutie is onhoudbaar in een systeem met minipartijtjes, maar niemand durft de heilige proportionaliteit van het kiessysteem ter discussie te stellen. Het is nochtans het een of het ander: ofwel ben je bereid te werken binnen de cultuur van het compromis, ofwel zet je stappen in de

richting van een meerderheidssysteem.

Een laatste oorzaak voor deze moeilijke formatie is communautair. Uitgesproken rechtse partijen als de N-VA en het Vlaams Belang zijn populair in Vlaanderen en radicaal links scoort in Wallonië. Ook de traditionele partijen en ecologen zijn in Vlaanderen altijd wat rechtser dan in Franstalig België. De publieke opinies liggen niet mijlenver uit elkaar, maar thema's als migratie en veiligheid bekoren duidelijk meer Vlamingen dan Walen. Dat maakt het moeilijk om partijen samen te brengen rond een gemeenschappelijk programma.

Toch leken weinig Belgen tot nu toe bereid om België daarvoor op te geven, integendeel. Vooral het idee van herfederaliseren en dus meer België sloop de voorbije jaren in de geesten. Ook de brexit werd succesvol gerecupereerd om kiezers te waarschuwen voor een verdere opsplitsing van het land. Het valt evenwel niet uit te sluiten dat de moeilijke formatie het confederalisme denkbaarder heeft gemaakt als oplossing voor de federale impasse. Als het tot verkiezingen komt, mogen politici in elk geval niet nalaten de kiezer daarover duidelijk te bevragen.

Nicolas Bouteca
Politicooloog UGent

De opinie van Zak

Het Financieele Dagblad Duitse ban op haatspraak was een beslissend moment

Zie het internet als de grootste metropool die we ooit gebouwd hebben. Eerst kwamen de pioniers, die een paar basisregels opstelden. Toen arriveerden de goudzoekers die de doos van Pandora openden, zoals Stephen Fry het zegt. Ze bouwden bordelen, misbruikten arbeiders, en er ontstond een wetteloze stad zonder gezondheidszorg, politie en rechters. Hoe kun je verwachten dat die gewoon functioneert en niet wordt overgenomen door een paar megalomane superschurken? Er moet regulering komen. Punt. Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn daarvoor het best geplaatst, omdat het op dat vlak de progressiefste landen zijn. In Duitsland was veel discussie over haatspraak op Twitter. Bondskanselier Angela Merkel is tussenbeide gekomen en heeft gezegd: afgelopen, wij gaan afdwingen dat Twitter in Duitsland haatspraak bant. Dat was een beslissend moment voor Europa. Daar hebben we laten zien: dit is hoe we kunnen en moeten opereren. We kunnen niet doorgaan met alles op zijn beloop te laten.

Damian Bradfield
Chief creative officer WeTransfer

Column Luckas Vander Taelen

Koterij

Een institutionele koterij. Anders kan je de situatie niet noemen na de debatten in de Commissie Mobiliteit in de Kamer. Die werd geconfronteerd met de desastreuze gevolgen van een jarenlang gebrek aan coördinatie tussen de overheidsinstellingen.

Het Fonds voor Spoorweginfrastructuur heeft, in tegenstelling tot wat de naam laat vermoeden, niet het verbeteren van die infrastructuur tot doel. In tijden van dichtslubbende wegen is dat nochtans een nobel streven. Nee, dat fonds moet gronden met spoorinfrastructuur die niet meer gebruikt wordt zo duur mogelijk proberen te verkopen aan bouwpromotoren, om de hoge schuld van de NMBS aan de staat af te bouwen. De bezorgdheid van dat fonds is niet sporen bijleggen voor meer treinverkeer, maar ze weghalen. Bij het fonds mag niemand zich afvragen of het liquideren van spoorlijnen opportuun is of even nadenken over de gevolgen.

Het fonds houdt zich niet bezig met mobiliteit, maar de Kamerleden moeten dat wel doen. Ze bogen zich over wat overblijft aan spoorlijnen voor vrachtvervoer op Schaarbeek-Vorming, een immens terrein vlak bij het kanaal. Drie spoorlijnen zijn al ontmanteld, één blijft over. Die is essentieel voor de verbinding met de Brusselse haven. De Gewestregering heeft het ambitieuze plan om op Schaarbeek-Vorming een logistiek knooppunt te maken. Het spoor is samen met het kanaal en de weg een belangrijk onderdeel.

En hier komt Kafka: de Belgische overheid heeft Infrabel, de beheerder van de spoorinfrastructuur, per Koninklijk

Het spoorterrein Schaarbeek-Vorming zegt alles over de efficiëntie waarmee dit land bestuurd wordt.

Besluit 16 jaar geleden verplicht het terrein spoorvrij te maken. Als Infrabel dat dit jaar niet doet, moet de spoorbeheerder het fonds een boete van 7 miljoen euro betalen.

De staat hoopte zo meer geld te kunnen krijgen voor het terrein, dat zonder spoorlijnen makkelijker te verkopen is. Ooit was het plan er een nationaal voetbalstadion te bouwen, maar het Brussels Gewest wou niet het hele terrein kopen. Het fonds weigerde een stuk te verkopen en zocht voort naar een projectontwikkelaar. Daarvoor moesten de spoorlijnen weg.

Er werd nog wel wat onderhandeld met de Brusselse overheid, maar naar verluidt toonde het fonds weinig

belangstelling. Dat het Brussels Gewest niet echt een plan had voor het gebied was ook niet bepaald een stimulans voor een snelle afwikkeling.

Dat lijkt nu anders, met de duidelijk omschreven ambitie om er een logistiek centrum op te richten. Dat heeft enorme mogelijkheden, zoals het al concrete plan om groenten en fruit aan te voeren uit Valencia via de spoorverbinding. Maar als Infrabel die opbreekt, gaat die deal niet door. Dan proppen we onze wegen weer wat voller met containervrachtwagens.

In de Kamercommissie meldde federaal minister van Mobiliteit François Bellot (MR) dat Infrabel zes maanden uitstel krijgt om de sporen op te breken. Die afbraak gaat overigens volledig in tegen een Europese verplichting elke haven te voorzien van een spoorverbinding. Als het Brussels Gewest het gebied toch koopt, moet het opnieuw sporen aanleggen, op de plek waar ze in opdracht van een andere overheidsinstantie verwijderd werden.

Over de partijgrenzen heen waren alle parlementsleden verbaasd over het absurde kluwen van overheidsinstellingen die elk vanuit een eigen logica lijken te werken, zonder enige sturing vanuit de politiek. De minister maakte zich sterk dat er in zes maanden een akkoord kan zijn. Dat zou een sterk staaltje van kafkaïaanse absurditeit zijn, in afwezigheid van een federale regering. Schaarbeek-Vorming zegt in ieder geval alles over de efficiëntie waarmee dit land bestuurd wordt.

Luckas Vander Taelen
Regisseur